

nálható. Nedves helyiség, vagy olyan, amelyik nappal is mesterséges világításra szorul, ipari munka végzésére nem alkalmas. A munkaadó gondoskodjék egészséges, szellős, világos munkahelyiségről, amíg illet rendelkezésre tud bocsátani, addig sokkal rövidebb és megszakított munkaidőt követelhet csak alkalmazottjától. A műhelyek nagy része most olyan, hogy józan gazda még a jószágjának se találná alkalmasnak. Pedig a munkás 10-14 órát és még többet is tölt abban a helyiségben, megfeszített munkában. Természetes, hogy legyengül, vérszegénnyé lesz s végül tüdővész. Az összes műhelyeket szakértő bizottsággal kellene felülvizsgáltatni s melyek a higiéné vagy a tisztaság szempontjából meg nem felelnek, azokat zárás határidőn belül kímélet nélkül be kellene csuktatni.

Munkáslakások. Minden munkaadó, ki bizonyos számú munkást alkalmaz, gondoskodjék ezek részére egészséges s talán valamivel tovább is mehetnénk — kényelmes lakásról, de ellenőrizze, hogy albérlők befogadása által ezen lakások túl ne zsúfoltságosak. Tudomásom van róla, hogy egy szegedi gyár munkáslakásaiban ilyen túlszűkösödés napirenden van. A munkaadóknak ezen munkásházak építése még költségbe se kerülne, mert a munkás fizetné lakbérét, mely amortizálná a befektetést. Ezelőtt talán 15 esztendővel a gyártulajdonosok meg is indították már egy mozgalmat ilyen munkáslakások építése céljából, de létesülése — állítólag — az akkori tanács nem törődömésén szenvedett hajótörést. A mostani tanács talán több érzékkel fogadná a kezdeményezést. Ha nem akad gyártulajdonos, ki felvenné az elejtett fonalat, ragadja meg a szervezett munkásság az iniciatívát.

A tanoncok életmódjének, étkezési szokásainak és foglalkoztatásának ellenőrzése. Ezt is bizottságnak kell ellenőrizni. A tanonc rendszeren a szenny, nedves műhely egyik sarkában, rongyokon kap vackot. Nincs alkalma, hogy tisztálkodjék, ételmezése alig elegendő, nincs szabadideje, hogy pihenjen, művelődjék, sokszor még éjjel is gyermekeket kell dajkálnia. Egészséges és haladni tudó ipari nemzedékre van szükség ilyen ebből a sátnya, testileg és szellemileg leromlott tanonc ifjúságból soha se lehet.

Fürdők. Minden gyár köteles legyen munkásai részére fürdőket létesíteni, ahol a nők és férfiak, meghatározott napokon, de legalább hetenként egyszer fürödni legyenek kötelesek. Külföldön, egyes, igen szennyező gyárüzemekben a munkás naponta köteles a munka bevégeztével fürödni. A munkaadó általánosan meleg vízzel és szappanról köteles gondoskodni, hogy a munkás étkezés előtt kezét megmoshassa, száját kiöblíthesse. Szükséges, hogy a munkásnak külön munkaruhája legyen, melybe — mielőtt munkába fogna — átöltözik.

Étkező helyiség. Szükséges, hogy minden nagyobb gyárban tiszta, rendes étkezőhelyiség álljon a munkás rendelkezésére, ahol emberhez méltóan étkezhessenek, ne úgy, mint most az árokszáton, szenny és bűz között. Ezen helyiségek arra is szolgálnak, hogy a munkás napközi szünetét ott tölthesse. Fontos, hogy azon gyárak, hol nagyobb számmal asszonyokat foglalkoztatnak, külön *spórtoló szobákat* rendezzenek be, ahol az anya meghatározott időközökben gyermekével foglalkozhatik. A csecsemő és gyermekhalálozás csökkentése céljából szükséges volna, hogy a nagyobb gyárak munkásai családjaik részére, csecsemők és kisgyermekek befogadására alkalmas, *napközi otthonokat* létesítsenek.

Gyári orvosok. Most is vannak gyári és üzemi orvosok, gyógyítanak is. Főfeladatuk azonban a munkakerülők, a „szimulánsok” leleplezése. Tulajdonképpen a gyár- és üzemtulajdonosok bizalmiférfit ezért ritkán bírák a munkásság bizalmát. Rendszeren úgy fogják fel hivatásukat, hogy a munkás dolgozzék, ameddig csak bír, nehogy a gyárüzem káro-

sodjék. Ez az intézmény is reformra szorul. A szenvedő ember bizalmi férfit legyen. Így kezdek a bajt már csirájában felfedezni, amikor még gyógyítható az. Emberbarát legyen, aki nem lát minden munkásban gazembert. Szerezzen meg munkásai részére minden eszközt, ami gyógyításukhoz szükséges. Vizsgáljon meg minden munkást lelkiismeretesen, hogy ezen munkára alkalmas-e?

Tüdővészre gyanúsakat külön helyiségben, csakis könnyű munkára, rövidebb munkaidővel alkalmaztasson. Komolyságával, részre hajlatlan céltudatosságával fontos szociális feladatot is teljesít.

Fontos, hogy a munkásságnak időről-időre az ipartörvények rendelkezéseiről előadások tartassanak. Így ők maguk tudják ellenőrizni, hogy a munkaadók betartják-e ezen rendelkezéseket.

A munkásság a munkaadók jóakarataitól, áldozatkészségétől ne várjon semmit. Csak azon intézmények fognak létesülni, melyeknek létesítését a munkásság követeli!

Számtalan olyan gyár van ország-szerte, — Szegeden is van néhány — amelynek munkásai közül 15-20 százalék tüdővész. Ezen nagyszámú szerencsétlenek betegségét a gyárüzem okozta. De azért nem hallottam még eddig, hogy valamelyik gyártulajdonos vagy részvénytársaság, a számtalan háborús millióból kihasított volna egy tekintélyes összeget, pl. 2 milliót és létesített volna egy szanatóriumot az üzem áldozatai számára.

Hogy a munkásság elég érett-e már arra, hogy egészségét kellően megbecsülje tudja — a jövő fogja megmutatni.

Dr. Kravitz József.

POLITIKAI HIREK.

— Budapesti tudósítók telefonjelentése. —

(A miniszterelnök a sürgős feladatokról.) Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök tiszteletére a Sas-körben szombat este társasvacsora volt. Förster Aurél elnök üdvözölte a miniszterelnököt, aki hosszabb beszédben válaszolt és többek között a következőket mondta:

— A politikai bölcsesség elemi követelményei, hogy a nagy kérdéseket mielőbb megoldják. A törvénykezésnek foglalkozni kell az adójavaslatokkal, a rendes állami háztartási eszközök megajánlásával. Egyes békeegyezmények felülbírálása és becikkelyezése is reményem szerint már legközelebb aktuális lesz. Ezeket a kérdéseket meg kell oldani, de anélkül, hogy halogatólag hatnának a nagy kérdésnek, a választófogynak a megoldására. Mert az igazi tevékenység, igazi kulturális haladás csak akkor veszi újból kezdetét, amikor ezt a kérdést nyugvópontra sikerült juttatni. Legyenek meggyőződve, hogy ha a megegyezés után nem is lehet ezt a kérdést megoldásra juttatni, de mindenáron nyugvópontra kell jutnia.

(Wekerle és Apponyi a királynál.) Wekerle Sándor miniszterelnök vasárnap reggel titkárával, báró Kázy Károllyal Bécsbe utazik. A miniszterelnök kihallgatáson fog megjelenni a királynál. Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter a jövő héten szintén Bécsbe utazik és reszortügyekről jelentést fog tenni a királynak.

(Bartók államtitkár lemondása.) Bartók József földművelési államtitkár távozni készült és lemondási szándékát már bejelentette. Hosszu évek óta ő vezette a minisztérium ügyeit, míg aztán a Mezőssy-éra alatt kzdtek háttérbe szorítani, a legutóbbi időkben pedig ugyiszlván csak reszortügyekre szorították hatáskörét.

Német hivatalos jelentés az első nap eredményeiről.

Berlin, március 23. A Wolff-ügynökség jelenti: Március 21-én megkezdődött az offenzívát a nyugati fronton. A támadást először az angolok ellen intéztük. A tüzérségi csata szürkületkor lángolt fel és pár óra múlva, rendkívül hatásos ágyutűz után, reggel tíz órakor a Scarpe és az Oise között kerek 80 kilométeres frontszélességben rohamra indult a német gyalogság. Rendkívül kemény és az ellenségre nézve véres harcokban széles arcvonalon mindenütt elfoglalták vitéz katonáink az ellenséges állásokat. Az angolokat megkezdte a támadás során gondosan előkészített és erősen kiépített frontjuk fontos szakaszait ragadtuk el. Jóllehet, a sűrű köd, melyen csak később tört át a nap, eleinte akadályozta a harci tevékenységet, az eredmény mégis várakozáson felül nagy volt. A vitézül és kitartóan védekező angoloknak halottakban, sebesültekben és foglyokban szenvedett veszteségei rendkívül súlyosak, a német veszteségek meglepően csekélyek voltak. Ez az első nagy harci nap a német fegyverekre nézve biztatóan végződött. A csapatok szelleme győzelmi reményről telt. A foglyokban, ágyukban és egyéb harci anyagokban elrettentő zsákmány nagyságát még nem lehetett véglegesen megállapítani. Eddig 16.000 foglyot és 200 ágyut jelentettek.

Német félhivatalos lap az orosz béke ratifikálásáról.

Berlin, március 23. A félhivatalos Norddeutsche Allgemeine Zeitung ezeket írja a breszt-litovszki békeszerződés ratifikálásával kapcsolatban: A birodalmi gyűlés tegnap nagy többséggel elfogadta az Oroszországgal kötött békeszerződést és a többi szerződéseket, melyek a volt cári birodalomból keletkezett államokhoz való viszonyunkat a régi barátság útjára terelik ismét. Nem mehetünk el e tény mellett anélkül, hogy ki ne említsük nagy történelmi jelentőségét, 1914. július havában Oroszország mozgósítása döntötte el a rettenetes világháború felforrását és majdnem négy évi háború után az orosz nép volt az első, amely kilépett ellenségeink sorából. Az ezen érzett örömlünket nem engedjük leeronatani harcban álló ellenségeink azon kísérlete által, hogy megpróbálják leszálítani ennek a sikernek értékét. Az itthon elhangzott kritikák sem ronthatják el örömlünket. Az orosz béke lövvegesen megvárta katonai helyzetünket. Hatásai azokban a harcokban, melyeket a többi frontokon még folytatnunk kell, a legerősebben fognak megnyilvánulni a mi előnyünkre. A döntő harc most a nyugati fronton tombol, győzelmes véget fog érni és meg fogja hozni azt a békét, a mely méltó Németországhoz. (M. T. I.)

A kaukázusi köztársaság és Törökország között megszakadtak a béketárgyalások

Berlin, március 23. A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Azok a tárgyalások, a melyeket az orosz kormány, a török hadsereg főparancsnoksága és a kaukázusi kormány folytattak a békéről, megszakadtak, mert a török követeléseket elfogadhatatlannak tartották.

ARANYAT VESZEK

5-6-8 koronáig grammonként.

Brillians ékszeréért is magas árakat fizetnek.

FISCHER K. óras és ékszerész, a Korzó-kávéház mellett.

Zsineg, Zsák, ponyva kötéltáru

Hesser és Buchwald cégnél, (TiszaLajos-körut, az új ref. palotában) a legutányosabban szerezhetők be.